

ДЕСНИ ЦЕНТАР СА ДВОЈЦЕМ БЕЗ КОРМИЛАРА

Од односа народњака и напредњака у великој мери зависи и судбина опозиције

Влада Србије је прославила првих сто дана без потреса, али опозиција доживљава значајне турбуленције. Радикали су се поцепали, Николић и Вучић су основали Српску напредну странку, Маја Гојковић Народну странку, али преговара са „народњацима“. Да ли је после свега десница у Србији јача или слабија?

Још од Мориса Дивержеа, дуализам је служио као претежно начело класификације партијских система. То указује на склоност да се, иначе сложени партијски програми сведуна дихотомну поделу власт-опозиција или левица-десница. Проблем је што владајућа већина, левог центра (осим Г17 плус и СПО), и опозиција, десног центра, још увек нису постигле консензус око тога куда Србија треба да иде, иако се назире проширење подршке европском путу. Код нас је десница најмање економска а највише националистичка и популистичка, односно, реч је о друштвеним конзервативцима. У оквиру поједностављеног просторног спектра левица-десница, десни центар нема широки распон, а управо на ову позицију тренутно претендује велики број странака (ДСС-НС, Народна странка, Српска напредна странка, СПО). СРС је економски, више левичарска странка, док је по питању национализма екстремна десница. Тај спој је добро циљао губитнике транзиције и усисао бивше социјалисте, нарочито после Милошевићевог и Шешељевог одласка у Хаг. Напредњаци, који су за сада, нешто умеренији у односу на странку из које су изашли а можда и од народњака (бар нису гласали против ССП-а) настојаће да потискују СРС ка екстремној десници. Њихов је циљ да покупе значајан део радикала, али и да нападну бирачко тело народњака и осталих десно и конзервативно - оријентисаних бирача. Маја Гојковић, своју бившу странку дели на парламентарну и ванпарламентарну „струју“, чиме по мало арбитрира о мандатима, а по мало делегитимизира напредњаке. СПО је на Главном одбору странке усвојио „Програмску платформу европске српске деснице“, како би демистификовао „лажну“ десницу, како би се она „права“ објединила на здравим основама.

Главно ривалство је ипак између народњака и напредњака. Међу њима постоје извесни неспоразуми из прошлости као што су избор и смена Николића на место председника Скупштине Србије, затим, разговор два Војислава иза његових леђа, али и придобијање Маје Гојковић, такорећи пред носом. Маја је народњачкој коалицији важна због тога што су они нешто слабији у Новом Саду, али и да не оде код ривала. Можда је проблем што је Вучићев позив био упућен само њој, иако она има мираз од седам одборника, односно, осам одсто бирача у Новом Саду и три одсто гласова у Војводини.

На крајњој тачки овог пола је екстремна десница која је антилиберална и антиегалитарна. Ван политичко-партијског спектра, десница у Србији се више примећује у наступима појединих организација и удружења, као што су: Отачаствени покрет „Образ“, Удружење студената историје „Свети Јустин филозоф“, Српски сабор „Двери“ и Удружење студената београдског Правног факултета „Номоканон“. Код њих је карактеристично враћање идејама Димитрија Љотића и Николаја Велимировића. Они на то надовезују одбрану Карацића и Младића. Све ово се добрим делом може подвести под покушаје ретрадиционализације Србије. Нацистички и фашистички сегменти су већ брига државних органа.

Идеолошко такмичење може да иде ка центру или ка екстремним позицијама. Неекстремни бирачи позиционирање у центру схватају као позицију која најбоље осигурава опстанак постојеће демократије. Позиција центра ојачава одбрану од екстрема. Сама организација парламентарног живота чини дуалну поделу на релацији власт - опозиција. То присиљава актере да поларизују, драматизују и инсценирају разлике. Оне се често надувавају и представљају већим него што су иначе. Насупрот влади, опет је на сцени двострука опозиција при чему Чеда и ЛДП, који експлицитно подржавају придруживање ЕУ, на пример, испостављају ДСС-у рачун за гас и енергетски споразум, а СРС и СНС се међусобно више критикују него што су их и најкритичнији политички аналитичари икада нагрдили. Треба подсетити да су ДСС и Г17 плус чланице европске породице народних партија. До јуче највећа опозициона партија - СРС је готово обезглављена одласком Николића и Вучића, с обзиром на то да је Шешељ у Хагу. С друге стране, опозицију у целини (пред)води двојац без кормилара Николић-Коштуница, који се такмичи за лидерство. После свега, Николић би тешко дозволио примат било коме ко осваја мање гласова од њега. Од односа народњака и напредњака у великој мери зависи и судбина опозиције. Међусобно натезање ће бити између ретрадиционализације и европеизације. Док грађани добију одговор, влада левог центра мораће да води рачуна о својој, иако фрагментираној, не тако слабој десничарској опозицији.

доцент Факултета политичких наука

Славиша Орловић

[објављено: 27/10/2008]